

**RETROSPECTIVA ȘI PERSPECTIVA MĂSURILOR FISCALE
ÎNTRINSE PENTRU REMEDIEREA ECONOMICĂ A REPUBLICII
MOLDOVA ȘI A STATELOR MEMBRE A UNIUNII EUROPENE, CA
REZULTAT AL PANDEMIEI COVID-19**

***THE RETROSPECTIVE AND PERSPECTIVE OF THE TAX MEASURES
TAKEN FOR THE ECONOMIC REMEDY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
AND THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION, AS A RESULT
OF THE COVID-19 PANDEMIC***

BUGA Ariadna, studentă, Specialitatea: FB

Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61,
e-mail autor: buga.ariadna@ase.md

Abstract: *The COVID-19 pandemic in the Republic of Moldova is an ongoing pandemic in the territory of the Republic of Moldova caused by the new coronavirus 2019-nCoV (SARS-CoV-2), a virus that causes an infection called COVID-19. This pandemic was the cause of an amalgam of changes in all sectors of a country, including it had a major impact on the tax system. It also generated new challenges for the economic recovery of all the states of the world and led to the need to carry out reforms related to tax systems. The Republic of Moldova was subjected to a double blow (double shock): first of all there are internal restrictions and then another serious blow is the unfavorable external environment. re-exports of processed goods fell even more than domestic exports, around 25 percent. The fiscal measures undertaken during this pandemic focused on the development of economic activity, but also on the well-being of the population, which was quite affected. They have the main purpose of adjusting funding priorities, thus changes were made in the legislation.*

Keywords: *fiscal measures, covid-19 pandemic, economic development, finance, support, fiscal policy.*

JEL CLASSIFICATION: E62; H30; H87; F63; P24.

INTRODUCERE

Pandemia COVID-19 și impactul extern negativ al acesteia s-a accelerat, determinat de acest fapt, Guvernul a declarat o urgență națională în martie 2020, cu unele restricții asupra operațiunilor economice și sociale.

În 2020, prioritatea Guvernului a fost consolidarea managementului financiar prin centralizarea funcțiilor pentru: a îmbunătăți nivelul de performanță, a reduce costurile administrative. Gestionarea delicvenței în cadrul Serviciului Fiscal de Stat va fi centralizată începând cu 1 iulie 2020. În plus, în 2020 au fost luate măsurile necesare pentru centralizarea funcțiilor operaționale și post-operaționale de administrare fiscală.

Pandemia cauzată de virusul SARS-CoV-2 necesită un răspuns rapid al guvernului care a elaborat diverse măsuri pentru îmbunătățirea situației și prevenirea impacturilor negative asupra stabilității financiare a oamenilor și pentru a sprijini mediul de afaceri. Pentru a sprijini operațiunile de afaceri și mediul de afaceri au fost adoptate/modificate o serie de acte normative.

CONȚINUT DE BAZĂ

În cadrul cercetării autorul a utilizat bibliografia altor specialiști atât de nivel național cât și internațional reflectate în mare parte în articole periodice bazate pe legislație precum sunt măsurile de politică fiscală și vamală pentru anii 2021.

Utilizarea surselor web au contribuit semnificativ la conturarea ideii de bază a lucrării, deoarece această modalitate de a căuta informația necesară este cea mai utilă și ușoară cale în prezent.

Măsurile fără precedent luate pentru a combate răspândirea pandemiei și pentru a consolida sistemele de sănătate în majoritatea țărilor afectate au consecințe economice grave. Republica Moldova, la fel ca și multe țări din Europa și din întreaga lume, folosește toate resursele disponibile pentru a limita răspândirea infecției COVID-19 și pentru a reduce impactul acesteia asupra sănătății și a bunăstării oamenilor, asupra populației, asupra vieții sociale și a economiei în general.

De la declanșarea pandemiei COVID-19 și de la declararea stării de urgență, după consultarea asociațiilor profesionale și a autorităților publice centrale relevante, Ministerul Economiei și Infrastructurii a propus o serie de măsuri fiscale și financiar-bancare pentru susținerea mediului de afaceri, afectat de criza epidemică, precum și un mecanism de subvenționare pentru ca întreprinderile să își mențină locurile de muncă și să limiteze disponibilizările. Aceste măsuri includ subvenții, amânări de taxe și impozite, reducerea dobânzilor la împrumuturi ș.a., printre care:

- reducerea de la 20% la 15 % a TVA pentru sectorul HoReCa începând cu 1 mai 2020, iar începând cu 01.01.2021, reducerea cotei TVA de la 15% la 12%;
- amânarea plății impozitului pe venit provenit din activitatea de întreprinzător cu 3 luni;
- amânarea, până la 25 aprilie, a declarării și achitării impozitului pe venit pentru anul 2019 de către întreprinzătorii individuali, gospodăriile țărănești (fermieri) neplătitori de TVA.
- restituirea contribuțiilor de asigurări sociale pentru titularii de patentă, persoanelor care practică activitate independentă, întreprinzători individuali care și-au sistat activitatea în perioada stării de urgență;
- asigurarea oportunității băncilor și organizațiilor de creditare nebancaară pentru amânarea ratelor la credite, aferente persoanelor fizice și juridice;
- instituirea „Programului de rambursare a TVA”, care vizează oferirea contribuabililor de TVA a dreptului de a solicita o rambursare a TVA pentru o perioadă ulterioară, ceea ce permite o creștere considerabilă a lichidității întreprinderilor;
- anularea obligației de a efectua auditul obligatoriu al situațiilor financiare individuale pentru anul 2019;
- Comisia Națională a Pieței Financiare a reeșalonat toate taxele de supraveghere pentru asigurători, organizații de creditare nebancaară și asociații de economii și împrumuturi. [1]

Suportul pentru restructurarea și achitarea restanțelor fiscale a fost exprimat prin:

-Acordarea creditelor fiscale prin elaborarea mecanismului de achitare a obligațiilor fiscale în rate. Criza pandemică a redus din capacitatea companiilor de a-și îndeplini obligațiile fiscale, unele fiind în pragul falimentului. Majoritatea țărilor au planificat măsuri pentru a stabili mecanisme uimitoare de eșalonare a plăților fiscale (Austria, România, Slovenia, Georgia, Estonia, Republica Cehă etc) în scopul oferirii contribuabililor a unui program mai convenabil de achitări și evitarea insolvenței. Creșterea cu 1% a conformării fiscale a contribuabililor ar avea un impact de circa 400 milioane lei (1% din suma totală a încasărilor din impozite și taxe înregistrate în anul 2019);

-Definirea unor reguli speciale privind tratamentul fiscal al datoriilor compromise acumulate în rezultatul imposibilității onorării obligațiilor contractuale din cauza situației epidemiologice și a altor situații excepționale. [7]

Măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2021, în vederea soluționării constrângerilor economice și asigurării dezvoltării durabile a Republicii Moldova, urmăresc să atingă următoarele obiective:

- 1) o legislație fiscală și vamală favorabilă dezvoltării economice;

2) consolidarea veniturilor bugetare în vederea finanțării cheltuielilor publice;

3) susținerea mediului de afaceri. [1]

Virusul COVID-19 a fost depistat pentru prima dată în Europa la începutul anului 2020, primele cazuri fiind identificate în Franța la 24 ianuarie 2020. Ulterior, acesta s-a răspândit și s-a extins pe tot continentul. Până la jumătatea lunii martie 2020, fuseseră raportate cazuri în toate statele membre ale UE, iar Organizația Mondială a Sănătății declarase Europa epicentrul pandemiei globale. Pandemia cauzată de virus și măsurile de sănătate publică luate pentru limitarea răspândirii sale au cauzat perturbări sociale și economice fără precedent. Multe companii s-au confruntat cu lipsuri de lichiditate și cu riscul de insolvență. Economia UE s-a contractat cu 6 % în 2020. La nivel internațional, criza a condus la cea mai mare recesiune de la Al Doilea Război Mondial.

De la începutul anului 2020, statele membre au lansat o serie de măsuri economice și fiscale pentru a atenua impactul acestui mare șoc asupra cetățenilor și a întreprinderilor. În ceea ce o privește, UE a facilitat utilizarea unor politici fiscale naționale expansive, prin relaxarea normelor sale bugetare privind ajutoarele de stat și prin furnizarea unui sprijin financiar direct statelor membre. Comisia Europeană ajută statele membre UE să își reformeze politicile financiare și bugetare, să colecteze taxe într-un mod corect și eficient. Susține sprijinirea statelor membre UE în procesul de reformare a politicilor lor de cheltuieli și gestionarea finanțelor publice și a cheltuielilor.

De asemenea, comisia ajută autoritățile publice din statele membre ale UE să efectueze și să implementeze reforme fiscale de tip instituțional. Autoritățile publice includ ministerele de finanțe, autoritățile fiscale, administrațiile fiscale și vamale, consiliile financiare, organul suprem de audit și alte organisme autorizate și independente.

Autoritățile fiscale ale statelor membre ale UE sunt supuse unor presiuni să ofere rezultate mai bune cu mai puține resurse. În același timp, ele trebuie să acționeze ca un factor de descurajare eficient în caz de încălcare a obligației. Comisia ajută autoritățile fiscale să se îmbunătățească pe baza funcțiilor de bază și pe baza proceselor de reglementare. Prin îmbunătățirea eficienței și eficacității acestora administrația financiară poate oferi statului o sursă durabilă de venit.

Exemple de sprijin pentru gestionarea veniturilor:

- Perfecționarea serviciilor pentru contribuabili;
- Modernizarea proceselor, a fluxurilor de lucru și instrumentele de colectare a creanțelor;
- Dezvoltarea și implementarea unui plan strategic și a unui cadru de management;
- Promovarea controalelor interne, a managementului riscurilor organizaționale și securitatea informației;
- Operațiuni îmbunătățite și perfectarea managementului de proiect.

Creșterea conformității fiscale este o componentă esențială a mobilizării eficiente a resurselor. Autoritățile fiscale dezvoltă noi metode pentru a crește conformitatea voluntară, a gestiona neconformitatea, a reduce costurile de conformitate și a crește încrederea generală în sistemul fiscal. Comisia oferă asistență tehnică pentru proiectarea și punerea în aplicare a sistemului de management al conformității.

Măsuri de sprijin în administrarea veniturilor sunt:

- Îmbunătățirea gestionării riscurilor legate de conformare și a strategiilor în acest sens;
- Instituirea unor programe de conformare bazate pe cooperare;
- Facilitarea punerii în aplicare a unor abordări de tip comportamental;
- Realizarea de campanii de comunicare și de sensibilizare. [6]

Comisia sprijină Belgia în faza-pilot a programului cooperativ de conformitate fiscală. Scutirea fiscală activă și evaziunea fiscală reprezintă o prioritate a UE. Acest lucru este esențial pentru a asigura mobilizarea veniturilor, pentru a asigura o distribuție echitabilă a sarcinii fiscale și pentru a evita denaturarea concurenței. Comisia sprijină instituirea unor mecanisme pentru a evita erodarea bazei de impozitare din cauza transferurilor transfrontaliere de profituri. De asemenea, se acordă sprijin pentru proiectarea și implementarea strategiilor antifraudă.

Dezvoltarea rapidă a tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) creează provocări pentru autoritățile fiscale pentru a ține pasul cu cele mai recente evoluții și tendințe. Digitalizarea este esențială pentru a oferi servicii mai bune contribuabililor, pentru a gestiona volume mari de date și pentru a identifica riscurile. Este important și din punctul de vedere al colectării veniturilor ce trebuie să fie mai eficiente. Comisia oferă asistență tehnică pentru proiectarea și punerea în aplicare a reformelor IT în cadrul autorității fiscale.

CONCLUZII

O politică fiscală adecvată contribuie la atingerea țintelor de venituri și asigură prin sistemul fiscal o creștere echitabilă, incluzivă și durabilă. În același timp, acestea oferă securitate juridică și reduc sarcina administrativă. Comisia oferă asistență tehnică pentru conceperea și dezvoltarea legislației fiscale și analizează costurile și beneficiile modificărilor politicii fiscale. Sprijinul Comisiei poate contribui, de asemenea, la dezvoltarea metodelor de prognozare, simulare și analiză a veniturilor.

De asemenea, organele de stat împuternicite și specializate în domeniu au stabilit unele provocări și constrângeri care au survenit ca rezultat al respectivei pandemii, printre care se numără:

1. Dificultăți în respectarea calendarul bugetar în lumina mai multor factori, inclusiv situații imprevizibile precum dezastru naturale, pandemii epidemiologice;
2. Volumul cheltuielilor pentru investiții este încă scăzut și rezultatele obținute nu sunt satisfăcătoare mai multe domenii, indicând existența unor ineficiențe majore în cheltuirea banilor.

Evident, au fost stabilite și priorități pentru perioadele viitoare:

1. Trezirea spiritului antreprenorial al cetățenilor care doresc să înceapă o afacere pentru dezvoltarea unui sistem fiscal simplificat care să nu implice înregistrări și rapoarte fiscale;
2. Efectuarea anchetei contribuabililor prin sistemul electronic de investigare a contribuabililor;
3. Elaborarea și aprobarea Strategiei de servicii pentru contribuabili pentru perioada 2021 - 2026.

Toate aceste priorități menționate anterior vor permite stabilitatea în domeniul resurselor financiare, publice, dar și în oricare alt domeniu prezent într-un stat sau altul.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- [1] Măsurile de Politică Fiscală și Vamală pentru anii 2021. (online) [cit 13.03.2023]
Disponibil: <https://www.mf.gov.md/sites/default/files/sites/default/files/atasamente/comunicate/Politica%20fiscal%C4%83%20%C8%99i%20vama%C4%83%202021%2005.10.2020.pdf>
- [2] Administrarea veniturilor și gestionarea finanțelor publice. (online) [cit 13.03.2023]
Disponibil: https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/revenue-administration-and-public-financial-management_ro
- [3] Republica Moldova: Retrospectiva anului economic 2020. (online) [cit 15.03.2023]
Disponibil: <https://www.dw.com/ro/republica-moldova-retrospectiva-anului-economic-2020/a-56062521>
- [4] Guvernul Republicii Moldova: Raportul anual consolidat. (online) [cit 16.03.2023]
Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_consolidat_pag_2020.pdf
- [5] Programul de conformare a contribuabililor 2023. (online) [cit 13.03.2023]
Disponibil: <https://sfs.md/uploads/files/Docs/planuri-programe/programe-conformare/Program%20conformare%202023.pdf>
- [6] Matricea COVID Raport elaborat de Consiliul Economic pe lângă Prim-Ministru. (online) [cit 15.03.2023]
Disponibil: <https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2020/10/Studiul-de-Impact-al-Pandemie-COVID-19-asupra-sectoarelor-economice-%C8%99i-Matricea-cu-politici.pdf>
- [7] Propuneri de măsuri economice în contextul COVID-19. (online) [cit 17.03.2023]
Disponibil: https://me.gov.md/sites/default/files/propuneri_de_masuri_economice_in_contextul_covid-19.pdf

Coordonator științific: BULGAC Corina, dr., conf. univ.

Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61,
e-mail: bulgac.corina@ase.md